

Ärende: VN/36703/2025

Begäran om utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av skogslagen och 70 och 82 § i naturvårdslagen

Utlåtande enligt paragraf

Skogslagens 10 c § Inskränkningar i skötseln och användningen av skog för beaktande av fågelfauna

1. Bedömning av fågelfaunan före drivning

Propositionen föreskriver att:

”Före drivning ska avverkaren göra en bedömning av behandlingsområdets fågelfauna utifrån skogens typ, ålder och annan tillgänglig information. På basis av bedömningen ska avverkaren vidta lämpliga förebyggande åtgärder för att förhindra att individer av en fågelart dör.”

Vi anser att denna skrivning är otillräckligt preciserad. Det framgår inte:

- hur bedömningen ska genomföras,
- vilka kriterier som ska användas,
- vilken kompetens som krävs,
- vilka datakällor som ska beaktas,
- vilka dokumentationskrav som ska gälla (t.ex. datum, använda datakällor och fältobservationer/negativa fynd),
- eller vilka förebyggande åtgärder som avses.

Utan sådana förtydliganden riskerar bestämmelsen att leda till varierande praxis och svårigheter vid tillsyn. Vi rekommenderar att propositionen kompletteras med antingen förordningsstöd eller vägledande kriterier, exempelvis rörande inventeringsmetodik, riskklassificering av habitat samt exempel på proportionerliga åtgärder (t.ex. anpassning av tidpunkt, buffertzoner, undvikande av särskilt känsliga strukturer).

2. Bedömning av fågelfaunan vid andra skogsbruksåtgärder

Propositionen anger vidare att:

”I anslutning till andra åtgärder som hänför sig till skötsel och användning av skog ska den som vidtar en åtgärd likaså göra en bedömning av behandlingsområdets fågelfauna och vidta lämpliga förebyggande åtgärder för beaktande av fågelfaunan.”

Samma oklarheter som ovan gäller även här:

- hur omfattande bedömningen ska vara,
- om den ska motsvara den som krävs inför drivning,
- och vilka åtgärder som anses ”lämpliga”.

Vi föreslår att bedömningskraven harmoniseras och att det tydliggörs om samma metodik ska tillämpas oavsett åtgärdstyp. Samma behov av tydlig metodik och dokumentationskrav gäller vid andra skogsbruksåtgärder, särskilt när flera aktörer kan vara involverade i planering och utförande över tid.

3. Tidsbegränsningar för drivning i vissa skogstyper

Propositionen föreslår att drivning förbjuds i:

”bördiga lövträdsdominerade skogar, kärr och strandskogar i norra Finland mellan den 1 maj och den 31 juli och i övriga delar av landet mellan den 15 april och den 15 juli.”

Vi anser att denna avgränsning är problematisk av två skäl:

1. Det saknas en motivering till varför restriktionerna begränsas till just dessa skogstyper.

Fågelfauna förekommer i alla skogstyper, och häckningsperioden är inte begränsad till bördiga lövbestånd, kärr eller strandskogar. Ett mer heltäckande skydd skulle uppnås genom att regleringen omfattar samtliga skogstyper.

2. Begreppet ”bördiga lövträdsdominerade skogar” är svårt att definiera i praktiken.

Det finns risk för tolkningsvariationer och gränsdragningsproblem, vilket försvårar både efterlevnad och tillsyn.

Vi rekommenderar att tidsrestriktionerna antingen utvidgas till alla skogstyper eller att definitionerna preciseras betydligt.

Skogslagens 14 § Anmälan om användning av skog

Vi har inga särskilda kommentarer till 14 § utöver det som anförts under 10 c §.

Skogslagens 18 § Skogsbrott och skogsförseelse

Vi har inga särskilda kommentarer till 18 § utöver det som anförts under 10 c § och 70 §.

Naturvårdslagens 70 § Fridlysning av djurarter

1. Otydlighet kring begreppen "drivning" och "användning av skog"

Propositionen anger att:

"Dödande eller störning av individer av en fågelart eller skadande av fågelbon eller ägg i anslutning till skötsel och användning av skog betraktas inte som en avsiktlig gärning."

Här uppstår oklarhet i relation till tidigare skrivningar om drivning. Det framgår inte tydligt:

- hur "användning av skog" avgränsas i förhållande till "drivning",
- om drivning ingår i begreppet användning eller ska betraktas som en separat kategori,
- eller hur ansvarsfördelningen ser ut mellan olika typer av åtgärder.

För att undvika rättstillämpningsproblem bör propositionen klargöra relationen mellan dessa begrepp och säkerställa att regleringen är konsekvent. Den föreslagna formuleringen riskerar annars att uppfattas som en ansvarsfri zon där avsiktlighet utesluts enbart genom att vissa procedurkrav formellt uppfylls.

Naturvårdslagens 82 § Allmänt undantag från vissa fridlysningsbestämmelser

Vi har inga särskilda kommentarer till 82 §; våra övergripande rekommendationer framgår under "Andra kommentarer" nedan.

Propositionens konsekvenser

Hur bedömer ni propositionens konsekvenser (kapitel 4.2 i motiveringen till propositionsutkastet)?

Vi ställer oss i huvudsak positiva till propositionens syfte och inriktning. Propositionen är angelägen eftersom virkesförsörjningen i Finland i ökande grad eftersträvat en jämnare råvaruström över året, vilket ökar trycket att genomföra drivning även utanför den traditionella tjälperioden, även under fåglars häckningstid. Förslaget innebär viktiga steg mot ett bättre beaktande av fågelfaunan i samband med skogsbruksåtgärder. Samtidigt anser vi att flera centrala formuleringar kräver förtydliganden och kompletteringar för att bestämmelserna ska kunna tillämpas rättssäkert och konsekvent.

Andra kommentater

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Som sammanfattning önskar vi att propositionen specificeras till följande delar:

- Förtydliga och definiera centrala begrepp (bl.a. "hotad och fåtalig", "tillfredsställande status", "bördiga lövträdsdominerade skogar" samt relationen mellan "drivning" och "användning av skog").
- Specificera bedömningsmetodik, kompetenskrav och minimikrav för dokumentation så att tillsyn och enhetlig praxis möjliggörs.
- Motivera och/eller ompröva avgränsningen av tidsrestriktioner till vissa skogstyper för att säkerställa att skyddseffekten motsvarar målsättningen.

– Se över formuleringen om "inte avsiktlig gärning" så att den inte uppfattas som en automatiskt frikännande presumtion utan avspeglar verklig aktsamhet och skadeförebyggande effekt.

Erlund Malin

Åbo Akademi - Utlåtandet är författat av Markus Öst, äldre universitetslektor i miljöbiologi och Mikael von Numers, äldre universitetslektor i miljöbiologi.